

Abstrakt

Východiska: Doposud nebyl v ČR proveden výzkum mezi dětmi z dětských domovů, který by mapoval jejich vztah k návykovým látkám a možné riziko vzniku závislosti na internetu, i když tyto děti jsou ohroženou skupinou, na kterou se zaměřuje spousta státních institucí a pomáhajících profesí.

Cíl: Cílem bylo zjistit prevalenci závislostního chování na internetu u dětí v dětském domově, zmapovat, jaký časový charakter závislostního chování vykazují a které aplikace na internetu navštěvují nejčastěji. Získaná data byla srovnána se získanými daty z ESPAD 2015 a Národního výzkumu užívání návykových látek 2016. Získaná data byla využita k analýze, jak moc se děti, kterým byla nařízena ústavní výchova, liší v užívání návykových látek, internetu a dalších komunikačních technologií od dětí, které žijí v rodinném prostředí.

Metodika: Získaná dotazníková data byla podrobena popisným statistickým metodám. Výsledky jednotlivých dotazníkových otázek byly číselně vyjádřeny, následně graficky prezentovány a okomentovány vzhledem k teoretickým východiskům. Jednotlivá data jsou určena jako východiska pro potvrzení, či vyvrácení stanovených výzkumných hypotéz a zodpovězení výzkumných otázek. Výzkum se zaměřuje na děti v dětských domovech, které odpovídaly na otázky v dotazníku, který byl vytvořen z otázek studie ESPAD zaměřených na užívání návykových látek, aktivit na internetu a zmapování volného času dětí. Výzkumným vzorkem bylo 216 osob bez závažnějšího mentálního postižení ve věku 11–22 let, umístěných napříč ČR v dětských domovech. Míra závislosti na internetu nebo míra jeho rizika byla vyhodnocena dle testu závislosti na internetu dle Šmahela.

Výsledky: Vyhodnocením testu rizika vzniku závislosti na internetu dle Šmahela vyplývá, že téměř 6 % dětí z dětských domovů je ohroženo možným rizikem vzniku závislosti na internetu. 2 % dětí již mohou závislostí na internetu trpět. Celkem 59 % odpovídajících respondentů z dětských domovů ve věku 15–17 let uvedlo, že jsou na internetu denně, více času na internetu tráví hoši než dívky. Ke stejné situaci ESPAD uvádí, že 83 % dětí ve věku 15–16 let tráví denně nějaký čas na internetu. Hazardní hry někdy hrálo 13,25 % dětí z dětských domovů, v ESPAD se uvádí 9,1 %, děti z dětských domovů tedy hrály hazardní hry častěji než jejich vrstevníci. Hry na počítači hraje téměř denně nebo denně 19,51 % dívek a 23,81 % chlapců z dětských domovů. Ve studii ESPAD odpovědělo 27,6 % dětí, což je také několik procent méně pro děti z dětských domovů. Děti z dětských domovů nejčastěji navštěvují sociální sítě, stahují videa, hudbu a hrají počítačové hry, v čemž se neliší od ostatních dětí, které odpovídaly v dalších studiích.

Závěr: Z výsledků vyplývá, že denně je na internetu méně dětí z dětských domovů než vrstevníků bez nařízené ústavní výchovy, počítačové hry také nehrají děti v ústavní péči v takové míře, jako jejich vrstevníci. Více dětí z dětských domovů se oproti vrstevníkům věnovalo hazardním hrám. Za výsledky nejspíš může strukturovaný čas v dětských domovech

a často kontrolovaná nabídka volnočasových aktivit. Děti, i ty z dětských domovů, které jsou denně na internetu, jsou ovšem více ohroženy rizikem, že se do budoucna stanou závislími na internetu, než ty, které denně internet nevyužívají.

Klíčová slova: závislost, závislostní chování na internetu, dětský domov, deprivace dětí